

Πρόταση Ακαδημαϊκής Πιστοποίησης
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

ΣΧΟΛΗ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

ΠΜΣ: «Αειφορικός Σχεδιασμός Αρχιτεκτονικού Χώρου»

M4.1 Κανονισμός Δεοντολογίας της Έρευνας

Ιανουάριος 2024

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	3
Διαδικασίες έγκρισης έρευνας από την Ε.Η.Δ.Ε.....	3
Διατάξεις Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας και του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής» (ΦΕΚ 1485/21-4-2020):.....	4
Έννοια και σκοπός της έρευνας.....	4
Βασικές αρχές της ερευνητικής δραστηριότητας- Υποχρεώσεις ερευνητών.....	4
Τήρηση κανόνων ασφαλείας.....	6
Σχέσεις μεταξύ ερευνητών.....	6
Προβολή ερευνητικών προγραμμάτων.....	6
Υποβολή έγγραφης δήλωσης.....	7
Υποχρεώσεις επιστημονικώς υπευθύνων.....	7
Υποχρεώσεις συνεργατών.....	7
Ν. 4624/2019 ΦΕΚ 137/Α/29-8-2019 «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις».....	8
Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή συλλογής και τήρησης στατιστικών στοιχείων.....	8
Γενικές Αρχές.....	9
Συγκατάθεση.....	9
Επεξεργασία υπό την εποπτεία του υπεύθυνου επεξεργασίας.....	10
Εμπιστευτικότητα.....	10
Γενικές πληροφορίες σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων.....	10
Δικαίωμα ενημέρωσης του υποκειμένου.....	10
Δικαίωμα πρόσβασης.....	11
Ασφάλεια επεξεργασίας.....	12

Εισαγωγή

Ο παρών κανονισμός περιλαμβάνει κανόνες ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας που πρέπει να εφαρμόζονται, από το ερευνητικό-επιστημονικό προσωπικό, σε όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες που διεξάγονται υπό την ευθύνη και την επίβλεψη του ΠΜΣ «Αειφορικός Σχεδιασμός Αρχιτεκτονικού Χώρου» στους χώρους του ή εκτός αυτού, με ή χωρίς χρηματοδότηση.

Ο παρών κανονισμός συντάσσεται λαμβάνοντας υπόψη Α) τον Ν 4624/2019, ΦΕΚ 137/Α/29-8-2019, «*Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις*» και Β) την Απόφαση με αριθμό 24904 της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής με τίτλο:

«*Έγκριση του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας και του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής*» (ΦΕΚ 1485/21-4-2020).

Ως επιστημονικό-ερευνητικό προσωπικό του ΠΜΣ «Αειφορικός Σχεδιασμός Αρχιτεκτονικού Χώρου» ορίζονται όσοι απασχολούνται στο ΠΜΣ και συγκεκριμένα: α) τα Μέλη ΔΕΠ-ΕΔΙΠ του ΠΑΔΑ, β) τα Μέλη ΔΕΠ άλλων ΑΕΙ και άλλων τμημάτων του ΠΑΔΑ, γ) το Συνεργαζόμενο Διδακτικό Προσωπικό και δ) οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες που διενεργούν έρευνα στο πλαίσιο εκπόνησης ~~πρωτοετή~~ μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας τους.

Οι ως άνω, κατά της διεξαγωγή της ερευνητικής δραστηριότητας, εφαρμόζουν απαρέγκλιτα τις διαδικασίες που προβλέπονται: 1. Στις διαδικασίες που ορίζονται στον Κανονισμό Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του ΠΑ.Δ.Α. (2020) και 2. Στα άρθρα των θεσμικών διακανονισμών που αναφέρονται στη συνέχεια.

Διαδικασίες έγκρισης έρευνας από την Ε.Η.Δ.Ε.

Η Επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας (Ε.Η.Δ.Ε.) με αποστολή να παρέχει σε ηθικό και δεοντολογικό επίπεδο εγγύηση αξιοπιστίας των ερευνητικών έργων που διεξάγονται στο ΠΑ.Δ.Α., ελέγχει το αν κατά τη διεξαγωγή τους τηρούνται οι γενικά παραδεδεγμένες αρχές της ακεραιότητας της έρευνας και της ορθής επιστημονικής πρακτικής. Επίσης, η Επιτροπή αξιολογεί το κατά πόσον οι υποβληθείσες προς έγκριση ερευνητικές προτάσεις είναι νόμιμες και ηθικά και δεοντολογικά παραδεκτές τόσο από την πλευρά των συνεπειών τους κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, όσο και από την πλευρά των συνεπειών των αποτελεσμάτων τους και εισηγείται σχετικά στην Επιτροπή Ερευνών και Διαχείρισης. Η Ε.Η.Δ.Ε εξετάζει ιδίως το κατά πόσον προστατεύονται η αξία και τα θεμελιώδη δικαιώματα των προσώπων που συμμετέχουν στην έρευνα και κυρίως κατά πόσον προστατεύεται το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού τους, η σωματική και ψυχική τους υγεία και η αξιοπρέπείά τους, τα προσωπικά τους δεδομένα, η διαφορετικότητά τους κλπ. Επίσης εξετάζει το αν τα ερευνητικά προγράμματα διενεργούνται με τον απαιτούμενο

σεβασμό στα χρησιμοποιούμενα ζώα εργαστηρίου, στη βιοποικιλότητα και στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον (Άρθρο 1)

Για την έγκριση διεξαγωγής ενός ερευνητικού έργου, ο επιστημονικά υπεύθυνος αυτού υποβάλλει στην Επιτροπή Ερευνών και Διαχείρισης του ΠΑ.Δ.Α, προκειμένου να διαβιβαστούν στην Ε.Η.Δ.Ε τα εξής δικαιολογητικά:

α. Αίτηση προς την Ε.Η.Δ.Ε για την έγκριση του ερευνητικού έργου, με συνημμένο ερωτηματολόγιο, τα πρότυπα των οποίων καταρτίζονται από την Ε.Η.Δ.Ε και συνοπτική έκθεση σχετικά με την καταλληλότητα και συμβατότητα του ερευνητικού έργου, στην οποία ο επιστημονικά υπεύθυνος δηλώνει ότι ο σκοπός και η μεθοδολογία του ερευνητικού έργου συμφωνούν με τις αρχές της επιστημονικής ακεραιότητας της έρευνας, τις διατάξεις της οικείας νομοθεσίας και τις διατάξεις του Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας.

β. Ερευνητικό Πρωτόκολλο

γ. Πρότυπα ενημερωμένων συναινέσεων των συμμετεχόντων, εφόσον απαιτούνται από το αντικείμενο της έρευνας

δ. Οποιοδήποτε άλλο έγγραφο υποστηρικτικό της διεξαγωγής του ερευνητικού έργου ή της μελέτης (Άρθρο 6).

Διατάξεις Κώδικα Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας και του Κανονισμού Λειτουργίας της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής» (ΦΕΚ 1485/21-4-2020):

Έννοια και σκοπός της έρευνας

Έρευνα είναι η δημιουργική εργασία που στοχεύει στην προαγωγή και τη διάχυση της επιστημονικής γνώσης, η αξιοποίηση της οποίας συμβάλλει στην ευημερία του κοινωνικού συνόλου και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής ενώ αποσκοπεί παράλληλα στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Βασικές αρχές της ερευνητικής δραστηριότητας- Υποχρεώσεις ερευνητών

1. Η έρευνα, βασική ή εφαρμοσμένη, ατομική ή συλλογική πρέπει να διεξάγεται με σεβασμό στην επιστημονική αλήθεια, στην ακαδημαϊκή ελευθερία, στη ζωή, στη φύση και στο περιβάλλον, στη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα του ανθρώπου, στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, στην πνευματική ιδιοκτησία και στα προσωπικά δεδομένα. Κατά τη διάρκεια υλοποίησης της έρευνας πρέπει να αποφεύγεται κάθε δυσμενής διάκριση των ανθρώπων ως προς την εθνότητα, τη φυλή, την εθνική καταγωγή, τη γλώσσα, το φύλο, τη θρησκεία, την ιδιωτική ζωή, τη σωματική ικανότητα, το γενετήσιο προσανατολισμό ή την κοινωνικοοικονομική κατάσταση.

2. Οι ερευνητές/ ερευνήτριες απολαμβάνουν τη συνταγματικά κατοχυρωμένη ελευθερία της έρευνας, την οποία οφείλουν να προασπίζουν από πολιτικές, ιδεολογικές ή άλλες πιέσεις ή παρεμβάσεις τρίτων.

3. Οι ερευνητές/ ερευνήτριες δεσμεύονται για την τήρηση των γενικών αρχών που αφορούν στην προστασία της αξίας και των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων του ανθρώπου, της προσωπικότητας, της ισότητας, της προστασίας της ιδιωτικής και δημόσιας υγείας, της προστασίας του παιδιού και των ευαίσθητων κοινωνικά ομάδων, καθώς και την

προστασία της βιοποικιλότητας. Επίσης δεσμεύονται για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων στην έρευνα, συμμορφούμενοι απόλυτα με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων της ΕΕ, τη συναφή ελληνική νομοθεσία και τις αποφάσεις της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

4. Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας οι ερευνητές οφείλουν να είναι ενήμεροι και να τηρούν τις διατάξεις της οικείας νομοθεσίας, τις αρχές ηθικής και δεοντολογίας που διέπουν το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο, καθώς και τις αρχές δεοντολογίας του επαγγελματικού κλάδου στον οποίο ανήκουν.

5. Οι ερευνητές/ ερευνήτριες θα πρέπει να διασφαλίσουν τη συνειδητή συγκατάθεση των συμμετεχόντων στην έρευνα αφού προηγηθεί ενημέρωσή τους για τους στόχους της έρευνας, τη διάρκεια της συμμετοχής τους, τις πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις ή τα πιθανά οφέλη της έρευνας και τη δυνατότητα ανάκλησης της συγκατάθεσής τους ανά πάσα στιγμή.

6. Κατά την ανάληψη, τη διεξαγωγή και τη δημοσίευση των αποτελεσμάτων της έρευνας, οι ερευνητές/ ερευνήτριες οφείλουν να εξασφαλίζουν ότι: α) έχουν ληφθεί οι απαραίτητες και απαιτούμενες άδειες για την υλοποίηση της συγκεκριμένης έρευνας από τους αρμόδιους φορείς, β) δεν υφίσταται ή δεν πρόκειται να προκύψει κατά τη διεξαγωγή της έρευνας οποιαδήποτε σύγκρουση συμφερόντων η οποία θα απαγόρευε ή θα δυσχέραινε τη διεξαγωγή της έρευνας κατά τρόπο αντικειμενικό και επιστημονικά αδιάβλητο και γ) δεν παραβιάζεται σε καμία περίπτωση η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και η προστασία των προσωπικών δεδομένων τρίτων.

7. Οι ερευνητές/ ερευνήτριες δεν πρέπει να επαναλαμβάνουν προηγούμενες έρευνες άλλων, παρά μόνο αν δικαιολογείται επιστημονικά η επανάληψη. Η λογοκλοπή, η ιδιοποίηση ή η παραποίηση ξένων επιτευγμάτων απαγορεύονται ρητά και επισύρουν ποινικές και πειθαρχικές κυρώσεις.

8. Ο σχεδιασμός και η διεξαγωγή ενός ερευνητικού προγράμματος οφείλει να ακολουθεί τους κανόνες της επιστημονικής τεκμηρίωσης. Οι ερευνητές / ερευνήτριες οφείλουν να καταθέτουν στην Επιτροπή Ερευνών τα πλήρη αποτελέσματα που προέκυψαν από το συγκεκριμένο ερευνητικό πρόγραμμα και να επιτρέπουν την ελεύθερη πρόσβαση σ' αυτά. Η επιλεκτική δημοσίευση μόνον των αποτελεσμάτων που φαίνεται να επιβεβαιώνουν την αρχική υπόθεση εργασίας οδηγεί σε παραπλανητικά αποτελέσματα με δυσμενείς συνέπειες για την επιστήμη και το κοινωνικό σύνολο. Η κατασκευή ή η παραποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων απαγορεύεται ρητά και επισύρει πειθαρχικές και ποινικές κυρώσεις.

9. Οι ερευνητές / ερευνήτριες οφείλουν να τηρούν πλήρες αρχείο για την εξέλιξη και τα αποτελέσματα ενός ερευνητικού προγράμματος, ώστε να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος, διασφαλιζομένων σε κάθε περίπτωση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί του αντικειμένου της έρευνας, τα οποία αποκτούν οι ερευνητές ανάλογα με τον βαθμό συμβολής τους.

10. Οι ερευνητές / ερευνήτριες υποχρεούνται να δημοσιοποιούν την πηγή ή τις πηγές χρηματοδότησης της έρευνάς τους. Δεν επιτρέπεται στη σύναψη συμφωνίας για τη χρηματοδότηση ενός ερευνητικού έργου να συμπεριλαμβάνονται όροι οι οποίοι θέτουν σαφώς σε κίνδυνο την ελευθερία τους κατά το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή ή τη δημοσίευση της έρευνάς τους. Επίκληση τίτλου διοικητικής θέσης που κατέχει μέλος Δ.Ε.Π σε συλλογικό όργανο, για την επιδίωξη εξωτερικής χρηματοδότησης επιτρέπεται μόνον με τη συγκατάθεση του οικείου συλλογικού οργάνου.

11. Η διεξαγωγή των ερευνών στους χώρους του ΠΑ.Δ.Α δεν πρέπει να παρακωλύει τις υπόλοιπες εκπαιδευτικές διαδικασίες και λειτουργίες.

Τήρηση κανόνων ασφαλείας

1. Κατά την υλοποίηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων οι ερευνητές / ερευνήτριες οφείλουν να μεριμνούν για τη λήψη μέτρων και γενικώς την τήρηση των κανόνων ασφαλείας που προβλέπονται από τις γενικές και ειδικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας. Σε περίπτωση που η τήρηση των κανονισμών ασφαλείας εξαρτάται από την ύπαρξη συγκεκριμένων υποδομών και εξοπλισμού, οφείλουν να απευθύνονται στα αρμόδια όργανα του ΠΑ.Δ.Α για τη λήψη των απαραίτητων μέτρων.

2. Οι ερευνητές / ερευνήτριες οφείλουν να ενημερώνουν τους συμμετέχοντες στην έρευνα με πληρότητα και ειλικρίνεια για το αντικείμενο της έρευνας και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα και να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία της υγείας των εργαζόμενων στα ερευνητικά προγράμματα από ατυχήματα και τυχόν παρενέργειες της έρευνας.

Σχέσεις μεταξύ ερευνητών

1. Οι ερευνητές έχουν υποχρέωση αμοιβαίου σεβασμού, εχεμύθειας και δικαίωμα ίσης μεταχείρισης. Οι έμπειροι ερευνητές οφείλουν να μυούν τους νεότερους στη μεθοδολογία και τη δεοντολογία της έρευνας με σκοπό την πρόοδο της ερευνητικής δραστηριότητας. Στους νεότερους ερευνητές οφείλεται σεβασμός της προσωπικότητας και δίκαιη αξιολόγηση των ικανοτήτων τους. Αντίστοιχα οι νεότεροι ερευνητές έχουν υποχρέωση σεβασμού και αναγνώρισης της εμπειρίας των παλαιότερων.

2. Η ατομική συμβολή κάθε ερευνητή σε συλλογικές ερευνητικές δραστηριότητες πρέπει να αναγνωρίζεται. Η αποτύπωση αυτής της συμβολής με ακρίβεια, είτε σε οποιαδήποτε δημόσια παρουσίαση του ερευνητικού προγράμματος, είτε σε επιστημονικές δημοσιεύσεις, αποτελεί δικαίωμα του ερευνητή. Η σχετική ευθύνη βαρύνει όλα τα μέλη της επιστημονικής ομάδας και ιδίως τους επιστημονικά υπεύθυνους του προγράμματος / τους επιβλέποντες καθηγητές ή τις επιβλέπουσες καθηγήτριες της εκάστοτε εργασίας/ διπλωματικής.

Προβολή ερευνητικών προγραμμάτων

1. Η προβολή των ερευνητικών προγραμμάτων πρέπει να γίνεται με σκοπό και τρόπο που να εξυπηρετεί την ενημέρωση της επιστημονικής κοινότητας και του ευρύτερου κοινού και όχι την ατομική ή επαγγελματική προβολή κατά αθέμιτο τρόπο. Οποσδήποτε πρέπει να γίνεται αναφορά όλων των επιστημόνων που έλαβαν μέρος στην έρευνα.

2. Σε περίπτωση έντυπης ή ηλεκτρονικής έκδοσης μέρους ή και του συνόλου των αποτελεσμάτων του ερευνητικού έργου, πρέπει να αναγράφεται η επωνυμία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών εντός των εγκαταστάσεων του οποίου υλοποιήθηκε το συγκεκριμένο ερευνητικό έργο.

3. Η αναφορά πιθανών χορηγών πρέπει να γίνεται έτσι ώστε να μη δημιουργείται σύγχυση ως προς τον φορέα της έρευνας, να μη δημιουργείται εντύπωση διαφήμισης συγκεκριμένου προϊόντος και να μη δίδεται η εντύπωση μόνιμης σύνδεσης του χορηγού με το

Υποβολή έγγραφης δήλωσης

Κατά την υποβολή προτάσεων, αιτήσεων ή συμβάσεων για την εκπόνηση έρευνας, οι ερευνητές υποχρεούνται να δηλώσουν εγγράφως ότι έλαβαν γνώση του παρόντος κώδικα, και αναλαμβάνουν την υποχρέωση τήρησης των όρων και των διατάξεών του, καθώς και ότι δεν υφίσταται στην προκειμένη περίπτωση σύγκρουση συμφερόντων (conflict of interest), όπου αυτό απαιτείται.

Υποχρεώσεις επιστημονικώς υπευθύνων

1. Οι επιστημονικώς υπεύθυνοι κατά τη διεξαγωγή της έρευνας οφείλουν να τηρούν οι ίδιοι, αλλά και να ελέγχουν αν και οι συνεργάτες τους τηρούν τις γενικές και ειδικές σχετικές διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, τις θεμελιώδεις ηθικές και δεοντολογικές αρχές και τις διατάξεις του παρόντος κώδικα.
2. Οι επιστημονικώς υπεύθυνοι των ερευνητικών προγραμμάτων και εργασιών πρέπει να ενημερώνουν συνοπτικά, αλλά με ειλικρίνεια και επάρκεια τους πολίτες, που πρόκειται να λάβουν μέρος σε αυτά, για τους στόχους του προγράμματος. Όταν για τη διεξαγωγή της έρευνας απαιτείται συναίνεση του πολίτη που συμμετέχει, η ενημέρωση πρέπει να είναι πλήρης. Πρέπει επίσης να ενημερώνουν τους πολίτες που δεν μετέχουν στην έρευνα, επηρεάζονται όμως άμεσα από τη διεξαγωγή της.
3. Οι επιστημονικώς υπεύθυνοι συλλογικής έρευνας δεν πρέπει να οικειοποιούνται ερευνητικά προγράμματα για δική τους ατομική προβολή ή να εμφανίζουν πορίσματα της έρευνας ως ατομική τους εργασία. Ο σεβασμός της ατομικής συμβολής του κάθε ερευνητή και η τήρηση της διαφάνειας και της αμοιβαίας ενημέρωσης αποτελούν υποχρέωση όλων των συμμετεχόντων στην έρευνα.
4. Η τυχόν ανάθεση σε τρίτα πρόσωπα μέρους των ερευνητικών ή υποβοηθητικών της έρευνας εργασιών τελεί υπό την ευθύνη και την επίβλεψη του/ της επιστημονικώς υπευθύνου.

Υποχρεώσεις συνεργατών

1. Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας οι συνεργάτες απολαμβάνουν ελευθερία σκέψης και έκφρασης γνώμης, οφείλουν όμως να σέβονται τους περιορισμούς στην ελευθερία αυτή που επιβάλλονται για την οργάνωση και καθοδήγηση της ερευνητικής δραστηριότητας από τον / την Επιστημονικώς Υπεύθυνο της έρευνας.
2. Οι συνεργάτες στην έρευνα οφείλουν: α) να ασκούν την ερευνητική τους δραστηριότητα με κύριο σκοπό την επέκταση της επιστημονικής γνώσης και το καλό του κοινωνικού συνόλου και β) να τηρούν τις διατάξεις της νομοθεσίας τις σχετικές με τα αντικείμενα της έρευνας, τους κανόνες δεοντολογίας του επαγγέλματός τους και τις διατάξεις του παρόντος κώδικα.
3. Η σοβαρή παραβίαση των διατάξεων του παρόντος από τους συνεργάτες στην έρευνα ή η μη συμμόρφωσή τους προς τις σχετικές με την παράβαση των κανόνων δεοντολογίας

υποδείξεις των επιστημονικών υπευθύνων, μπορεί να συνεπάγεται την αντικατάστασή τους.

Ν. 4624/2019 ΦΕΚ 137/Α/29-8-2019 «Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ενσωμάτωση στην εθνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 και άλλες διατάξεις».

Επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή συλλογής και τήρησης στατιστικών στοιχείων

1. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο 9 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με την έννοια της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ΓΚΠΔ, επιτρέπεται χωρίς τη συγκατάθεση του υποκειμένου, όταν η επεξεργασία είναι απαραίτητη για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή συλλογής και τήρησης στατιστικών στοιχείων και το συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας είναι υπέρτερο του συμφέροντος του υποκειμένου να μην τύχουν επεξεργασίας τα δεδομένα προσωπικού του χαρακτήρα. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να λαμβάνει κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για την προστασία των εννόμων συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων. Στα μέτρα αυτά μπορούν να περιλαμβάνονται ιδίως:

- α) περιορισμοί πρόσβασης των υπεύθυνων επεξεργασίας και εκτελούντων την επεξεργασία,
- β) ψευδωνυμοποίηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- γ) κρυπτογράφηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, δ) ορισμός ΥΠΔ.

2. Κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στα άρθρα 15, 16, 18 και 21 του ΓΚΠΔ, τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα περιορίζονται, εφόσον η άσκησή τους είναι πιθανό να καταστήσει αδύνατη ή να παρακωλύσει σοβαρά την εκπλήρωση των σκοπών της παραγράφου 1 και εφόσον οι περιορισμοί αυτοί κρίνονται απαραίτητοι για την εκπλήρωσή τους. Για τον ίδιο λόγο δεν εφαρμόζεται και το προβλεπόμενο στο άρθρο 15 του ΓΚΠΔ δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου, όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα είναι απαραίτητα για επιστημονικούς σκοπούς και η παροχή πληροφοριών απαιτεί δυσανάλογη προσπάθεια.

3. Εκτός από όσα ορίζονται στην παράγραφο 1 οι ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν υποβάλλονται σε επεξεργασία για τους σκοπούς της παραγράφου 1, θα πρέπει να ανωνυμοποιούνται αμέσως μόλις το επιτρέψουν οι επιστημονικοί ή στατιστικοί σκοποί, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο προς το έννομο συμφέρον του υποκειμένου των δεδομένων. Μέχρι τότε, τα χαρακτηριστικά που μπορούν

να χρησιμοποιηθούν για την αντιστοίχιση μεμονωμένων λεπτομερειών σχετικά με προσωπικές ή πραγματικές καταστάσεις ενός ταυτοποιημένου ή ταυτοποιήσιμου προσώπου πρέπει να αποθηκευτούν χωριστά. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορεί να συνδυαστούν με τις μεμονωμένες λεπτομέρειες, μόνο εάν το απαιτεί η έρευνα ή ο στατιστικός σκοπός.

4. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να δημοσιεύει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που επεξεργάζεται στο πλαίσιο της έρευνας, εφόσον τα υποκείμενα των δεδομένων έχουν συγκατατεθεί εγγράφως ή η δημοσίευση είναι απαραίτητη για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Στην τελευταία αυτή περίπτωση η δημοσίευση γίνεται με ψευδωνυμοποίηση.

Γενικές Αρχές

1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να:

α) υποβάλλονται σε σύννομη και δίκαιη επεξεργασία,

β) συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και δεν υποβάλλονται σε επεξεργασία κατά τρόπο ασύμβατο προς τους σκοπούς αυτούς,

γ) είναι κατάλληλα, συναφή και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία,

δ) είναι ακριβή και, όταν απαιτείται, επικαιροποιούνται, λαμβάνονται όλα τα εύλογα μέτρα που προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις, τα οποία διασφαλίζουν τη χωρίς καθυστέρηση διαγραφή ή διόρθωση ανακριβών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, λαμβανομένων υπόψη των σκοπών της επεξεργασίας,

ε) διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων των δεδομένων για χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από αυτό που είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία και που προσδιορίζεται σε χρονοδιάγραμμα,

στ) υποβάλλονται σε επεξεργασία, κατά τρόπο που να εγγυάται τη δέουσα ασφάλειά τους, μεταξύ άλλων την προστασία από μη εγκεκριμένη ή παράνομη επεξεργασία ή τυχαία απώλεια, καταστροφή ή φθορά, με χρήση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων.

Συγκατάθεση

1. Στον βαθμό που η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνει, σύμφωνα με τον νόμο, βάσει συγκατάθεσης, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την παροχή συγκατάθεσης του υποκειμένου των δεδομένων.

2. Σε περίπτωση που η συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων παρέχεται στο πλαίσιο γραπτής δήλωσης η οποία αφορά και άλλα θέματα, η αίτηση για λήψη της συγκατάθεσης πρέπει να παρουσιάζεται κατά τρόπο διακριτό από τα άλλα θέματα, σε μία εύληπτη και ευχερώς προσβάσιμη μορφή και με χρήση απλής και κατανοητής γλώσσας.

3. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να ανακαλέσει τη συγκατάθεσή του ανά

πάσα στιγμή. Η ανάκληση της συγκατάθεσης δεν θίγει τη νομιμότητα της επεξεργασίας με βάση τη συγκατάθεση που παρασχέθηκε πριν από την ανάκλησή της. Το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται για αυτό το δικαίωμά του πριν από την παροχή της συγκατάθεσής του.

4. Η συγκατάθεση παράγει τα έννομα αποτελέσματά της μόνο όταν βασίζεται στην ελεύθερη βούληση του υποκειμένου των δεδομένων. Κατά την αξιολόγηση εάν η συγκατάθεση παρεσχέθη ελεύθερα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι περιστάσεις υπό τις οποίες αυτή παρεσχέθη. Το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται για τον επιδιωκόμενο σκοπό της επεξεργασίας. Εάν είναι απαραίτητο σύμφωνα με τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης ή κατόπιν αιτήματος, το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται επίσης για τις συνέπειες της άρνησης της συγκατάθεσης.

5. Σε περίπτωση ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η συγκατάθεση πρέπει να αναφέρεται ρητώς στα δεδομένα αυτά.

Επεξεργασία υπό την εποπτεία του υπεύθυνου επεξεργασίας

Κάθε πρόσωπο που ενεργεί υπό την εποπτεία του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία, ο οποίος έχει πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, επεξεργάζεται τα δεδομένα αυτά σύμφωνα με τις οδηγίες του υπεύθυνου επεξεργασίας, εκτός εάν ο νόμος ορίζει άλλως.

Εμπιστευτικότητα

Όλα τα πρόσωπα που απασχολούνται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τα επεξεργάζονται μετά από άδεια και υποχρεούνται κατά την ανάληψη των καθηκόντων τους στη διατήρηση της εμπιστευτικότητας. Η υποχρέωση τήρησης εμπιστευτικότητας συνεχίζεται μετά τη λήξη της απασχόλησής τους.

Γενικές πληροφορίες σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας παρέχει γενικές και ευχερώς προσβάσιμες στο κοινό πληροφορίες σε απλή και κατανοητή γλώσσα και μέσω του διαδικτυακού τόπου της δημόσιας αρχής αναφορικά με:

- α) τους σκοπούς της επεξεργασίας,
- β) το δικαίωμα του υποκειμένου να ζητήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας πρόσβαση, διόρθωση, διαγραφή ή περιορισμό της επεξεργασίας,
- γ) την ταυτότητα και τα στοιχεία επικοινωνίας του υπεύθυνου επεξεργασίας και του ΥΠΔ,
- δ) το δικαίωμα υποβολής καταγγελίας στην Αρχή, και ε)
τα στοιχεία επικοινωνίας της Αρχής.

Δικαίωμα ενημέρωσης του υποκειμένου

1. Σε ειδικές περιπτώσεις και ιδίως όταν η συλλογή των δεδομένων του υποκειμένου πραγματοποιήθηκε υπό συνθήκες μυστικότητας, και προκειμένου να καταστεί δυνατή η άσκηση των δικαιωμάτων του, το υποκείμενο θα πρέπει, επιπλέον των πληροφοριών του

προηγούμενου άρθρου, τουλάχιστον να ενημερώνεται για:

- α) τη νομική βάση της επεξεργασίας,
- β) την περίοδο για την οποία θα αποθηκευτούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή, εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό της εν λόγω περιόδου,
- γ) τους αποδέκτες των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εάν υπάρχουν,
- δ) όταν είναι απαραίτητο, να του παρέχονται επιπλέον πληροφορίες, ιδίως όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα συλλέχθηκαν εν αγνοία του.

2. Στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να καθυστερήσει, να περιορίσει ή να παραλείψει την ενημέρωση του υποκειμένου εφ' όσον αυτό είναι αναγκαίο:

- α) για την εκτέλεση των καθηκόντων των αρμοδίων αρχών, όπως αυτά περιγράφονται στο άρθρο 43,
- β) για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια ασφάλεια, ή
- γ) για την προστασία των έννομων συμφερόντων τρίτων, τα οποία θα απειλούνταν διαφορετικά, εάν το συμφέρον για την αποφυγή αυτών των απειλών υπερिशύειναντι του συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων να τύχει ενημέρωσης.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 7 του επόμενου άρθρου εφαρμόζονται και για τους περιορισμούς της προηγούμενης παραγράφου.

Δικαίωμα πρόσβασης

1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ενημερώνει, κατόπιν αιτήσεώς του, το υποκείμενο των δεδομένων για την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Το υποκείμενο των δεδομένων ενημερώνεται, επίσης, για:

- α) τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία και τις κατηγορίες στις οποίες ανήκουν,
- β) τις διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με την προέλευση των δεδομένων,
- γ) τους σκοπούς και τη νομική βάση για την επεξεργασία,
- δ) τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στους οποίους κοινοποιήθηκαν τα δεδομένα, ιδίως τους αποδέκτες σε τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς,
- ε) την περίοδο για την οποία θα αποθηκευτούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή, εάν αυτό δεν είναι δυνατόν, τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για τον καθορισμό της εν λόγω περιόδου,
- στ) τη δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος διόρθωσης ή διαγραφής ή περιορισμού της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- ζ) το δικαίωμα κατ' εφαρμογή του άρθρου 58 να υποβάλει καταγγελία στην Αρχή και
- η) τα στοιχεία επικοινωνίας της Αρχής.

Ασφάλεια επεξεργασίας

1. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, λαμβανομένων υπόψη της διαθέσιμης τεχνολογίας, του κόστους υλοποίησης, της φύσης, του πεδίου εφαρμογής, των περιστάσεων και των σκοπών της επεξεργασίας, καθώς και της πιθανότητας και σοβαρότητας των κινδύνων επεξεργασίας για τα υποκείμενα των δεδομένων, λαμβάνουν τα απαραίτητα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για να διασφαλίσουν ένα επίπεδο ασφάλειας κατάλληλο για τον κίνδυνο κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως όσον αφορά την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

2. Τα μέτρα που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο μπορεί να περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων την ψευδωνυμοποίηση και την κρυπτογράφηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εφόσον τα εν λόγω μέσα είναι δυνατά για τους σκοπούς της επεξεργασίας. Τα μέτρα σύμφωνα με την παράγραφο 1 πρέπει να διασφαλίζουν:

α) την εμπιστευτικότητα, ακεραιότητα, διαθεσιμότητα και ανθεκτικότητα των συστημάτων και υπηρεσιών που σχετίζονται με την επεξεργασία· και

β) τη δυνατότητα να αποκατασταθεί έγκαιρα η διαθεσιμότητα και η πρόσβαση στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα σε περίπτωση φυσικού ή τεχνικού συμβάντος.

3. Σε σχέση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία, ο υπεύθυνος επεξεργασίας και ο εκτελών την επεξεργασία, μετά από αξιολόγηση των κινδύνων, εφαρμόζουν μέτρα που έχουν ως σκοπό:

α) την απαγόρευση της πρόσβασης μη εξουσιοδοτημένων προσώπων σε εξοπλισμό που χρησιμοποιείται για την επεξεργασία (έλεγχος πρόσβασης σε εξοπλισμό),

β) την αποτροπή της μη εξουσιοδοτημένης ανάγνωσης, αντιγραφής, τροποποίησης ή αφαίρεσης μέσω αποθήκευσης (έλεγχος μέσω αποθήκευσης),

γ) την αποτροπή της μη εξουσιοδοτημένης εισαγωγής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του μη εξουσιοδοτημένου ελέγχου, τροποποίησης ή διαγραφής αποθηκευμένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (έλεγχος αποθήκευσης),

δ) την αποτροπή της χρήσης συστημάτων αυτοματοποιημένης επεξεργασίας από μη εξουσιοδοτημένα πρόσωπα που χρησιμοποιούν εξοπλισμό επικοινωνίας δεδομένων (έλεγχος χρηστών),

ε) την εξασφάλιση ότι πρόσωπα που είναι εξουσιοδοτημένα να χρησιμοποιούν ένα σύστημα αυτοματοποιημένης επεξεργασίας έχουν πρόσβαση μόνο σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που καλύπτει η εξουσιοδότησή τους (έλεγχος πρόσβασης στα δεδομένα),

στ) την εξασφάλιση ότι είναι δυνατόν να επαληθευτεί και εξακριβωθεί σε ποιους φορείς διαβιβάστηκαν ή διατέθηκαν ή ενδέχεται να διαβιβαστούν ή να διατεθούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με τη χρήση εξοπλισμού επικοινωνίας δεδομένων (έλεγχος επικοινωνίας),

ζ) την εξασφάλιση ότι είναι δυνατόν να επαληθευτεί και να εξακριβωθεί εκ των υστέρων ποια δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα εισήχθησαν σε συστήματα αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, καθώς και πότε και από ποιόν (έλεγχος εισαγωγής),

η) την αποτροπή της μη εξουσιοδοτημένης ανάγνωσης, αντιγραφής, τροποποίησης ή διαγραφής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά τις διαβιβάσεις δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα ή κατά τη μεταφορά μέσω αποθήκευσης δεδομένων (έλεγχος διαβίβασης),

θ) την εξασφάλιση ότι η λειτουργία των εγκαταστημένων συστημάτων μπορεί να αποκατασταθεί σε περίπτωση διακοπής της (αποκατάσταση),

ι) την εξασφάλιση ότι οι λειτουργίες του συστήματος εκτελούνται, ότι η εμφάνιση σφαλμάτων στις λειτουργίες αναφέρεται χωρίς υπαίτια καθυστέρηση (αξιοπιστία) και ότι τα αποθηκευμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα παραμένουν αναλλοίωτα σε περίπτωση δυσλειτουργίας του συστήματος (ακεραιότητα),

ια) την εξασφάλιση ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για λογαριασμό του / της υπεύθυνου επεξεργασίας μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία μόνο σύμφωνα με τις οδηγίες του υπεύθυνου επεξεργασίας (έλεγχος επεξεργασίας),

ιβ) την εξασφάλιση ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα προστατεύονται από απώλεια και καταστροφή (έλεγχος της διαθεσιμότητας),

ιγ) την εξασφάλιση ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται για διαφορετικούς σκοπούς μπορούν να υποβληθούν σε επεξεργασία με οργανωτικό ή χωροταξικό διαχωρισμό (δυνατότητα διαχωρισμού),

Ο σκοπός του πρώτου εδαφίου στις περιπτώσεις β' έως και ε' μπορεί να επιτευχθεί ιδίως με τη χρήση τεχνολογίας κρυπτογράφησης.